

Anonimizált változat

Fordítás

C-540/19 - 1

C-540/19. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2019. július 16.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Bundesgerichtshof (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. június 5.

Alperes és felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

WV

Felperes és ellenérdekű fél:

Landkreis Harburg

BUNDESGERICHTSHOF

VÉGZÉS

[omissis]

a WV, [omissis] (Ausztria),

alperes és felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél,

[omissis]

és

a Landkreis Harburg, [omissis] Winsen (Luhe),

felperes és ellenérdekű fél

[omissis]

között folyamatban lévő családjogi ügyben

[eredeti 2. o.] A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) tizenkettedik polgári tanácsa [omissis]

következőképpen határozott:

- I. A bíróság az eljárást felfüggeszti.
- II. A bíróság előzetes döntéshozatal céljából a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: európai tartási rendelet) 3. cikke b) pontjának értelmezésére vonatkozó következő kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága elé.

Hivatkozhat-e az európai tartási rendelet 3. cikkének b) pontja alapján a tartásra jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság joghatóságára valamely közintézmény, amely a tartásra jogosult részére a közjogi szabályok alapján szociális segílyt nyújtott, ha a szociális támogatás biztosítása folytán a tartásra jogosultnak a tartásra kötelezettel szembeni, a közintézményre törvény erejénél fogva bekövetkező engedményezés útján átszálló polgári jogi tartási követelését visszeresetként érvényesíti?
[eredeti 3. o.]

Indokolás:

- 1 I. Tényállás
- 2 A felperes szociális segílyt folyósító helyi hatóságként közintézménynek minősül (a továbbiakban: közintézmény). A közintézmény a 2017. április óta tartó időszak tekintetében átruházott szülőtartási követelést érvényesít az alperessel szemben.
- 3 Az alperes 1948-ban született édesanyja (a továbbiakban: segílyben részesülő személy) 2009 óta egy kölni öregek otthonában él. A felperestől a Zwölftes Buch Sozialgesetzbuch (a szociális törvénykönyv XII. könyve, a továbbiakban: SGB XII) alapján folyamatosan szociális segílyben részesül, mivel saját bevétele (társadalombiztosítási nyugdíj, időotthoni lakhatási támogatás, a kötelező ápolási biztosítás ellátásai), és vagyona nem fedezi a térítési díjat. Az alperes Bécsben (Ausztria) él.
- 4 A felperes ezen eljárásban az alperestől a 2017 áprilisa és 2018 áprilisa közötti időszak tekintetében 8510 euró összegű tartásdíj-hátralék kifizetését, valamint 2018 májusától számítva havi 853 euró összegű folyamatos tartásdíj kifizetését kéri. A felperes azt állítja, hogy a segílyben részesülő személy alperessel szemben érvényesített, az SGB XII. 94. §-ának (1) bekezdése szerinti

szülőtartásdíj-követelése átszállt rá, mivel a segélyben részesülő személy részére a jelen ügyben releváns ellátási időszak tekintetében a követelt tartásdíj összegét egyértelműen meghaladó folyamatos szociális ellátásokat nyújt. Az alperes a német bíróságok joghatóságának hiányára hivatkozik. **[eredeti 4. o.]**

- 5 A Amtsgericht (helyi bíróság, Németország) megállapította a német bíróságok joghatóságának hiányát, és a kérelmet mint elfogadhatatlant elutasította. Az Amtsgericht (helyi bíróság) kijelentette továbbá, hogy nem áll fenn különösen az európai tartási rendelet 3. cikkének b) pontja szerinti joghatóság, mivel az e rendelkezés értelmében vett jogosult csak a tartásra jogosult lehet, nem pedig olyan állami intézmény, amely rá törvény erejénél fogva átruházott tartási igényt visszkereset útján érvényesít. A felperes fellebbezése alapján az Oberlandesgericht (regionális felsőbbbíróság, Németország) hatályon kívül helyezte a megtámadott határozatot, és az ügyet új határozathozatal céljából visszautalta az Amtsgericht (helyi bíróság) elé. Az Oberlandesgericht (regionális felsőbbbíróság) álláspontja szerint a német bíróságok rendelkeznek joghatósággal, mivel a tartásra jogosult, segélyben részesülő személyt az európai tartási rendelet 3. cikkének a) és b) pontja alapján megillető, arra vonatkozó választási lehetőséggel, hogy a fiával szemben a tartásdíjat mind a németországi állandó lakóhelye szerinti bíróság, mind az alperes állandó ausztriai lakóhelye szerinti bíróság előtt érvényesítheti, a tartásdíj-követelés engedményeseként a felperes is élhet.
- 6 E határozat ellen irányul az alperes engedélyezett felülvizsgálati kérelme, amelyben az Amtsgericht (helyi bíróság) határozatának helybenhagyását kéri.
- 7 II. Az érvényesíteni kívánt követelésről
- 8 A BGB (Bürgerliches Gesetzbuch [polgári törvénykönyv]) 1601. §-a értelmében egyenes ági rokonok kötelesek egymást eltartani. A nyújtandó tartásdíj összegét a BGB 1610. §-a alapján a rászorultak helyzete határozza meg. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) állandó ítélkezési gyakorlata szerint a gondozó otthonban lakó szülő életfeltételeit az intézményi elhelyezése határozza meg. **[eredeti 5. o.]** E szülő BGB 1610. §-a értelmében vett tartási igényét így rendszerint az intézményi elhelyezéssel felmerülő kiadások a gondozó otthon szolgáltatásai által nem biztosított szükségletek finanszírozására szolgáló kisebb összegű készpénzzel együtt fedezik. Amennyiben az önellátásra képtelenné váló szülő nem tudja ápolóintézeti gondozásának költségeit saját jövedelméből és vagyonából teljes mértékben fizetni, a szociális törvénykönyv XII. könyvének hetedik fejezete (SGB XII. 61. és azt követő §-ai) alapján ápolási hozzáférési támogatás formájában kiegészítő szociális segélyre jogosult. A gyermekekkel szembeni, szóban forgó polgári jogi tartási igények átszállása tekintetében az SGB XII. 94. §-a (1) bekezdésének első mondata a következőket határozza meg:

„Amennyiben a jogosult személyt az ellátások nyújtásának időtartama tekintetében a polgári jog alapján tartási igény illeti meg, ez az igény a felmerült kiadások összegének erejéig – a tartással kapcsolatos

tájékoztatáshoz való joggal együtt – a szociális segélyt folyósító intézményre száll át.”

- 9 Az igények érvényesítése érdekében az SGB XII. 94. §-a (5) bekezdésének harmadik mondata a következő szabályt tartalmazza:

„Az (1)–(4) bekezdésben említett igényekről polgári eljárás keretében kell határozni.”

- 10 III. A Bíróság elé történő előzetes döntéshozatalra utalásról

- 11 A jogvita eldöntése szempontjából lényeges kérdés, hogy a felperes hivatkozhat-e az európai tartási rendelet 3. cikkének b) pontjára. Mivel a német bíróságok joghatósága **[eredeti 6. o.]** fennállásának más jogalapjai nyilvánvalóan kizárhatók, a felülvizsgálati kérelem megalapozott abban az esetben, ha az európai tartási rendelet 3. cikkének b) pontja nem alkalmazható a felperes javára. Egyéb esetben az alperes felülvizsgálati kérelmét el kell utasítani.

- 12 1. Az európai tartási rendelet alkalmazható a jelen eljárásban.

- 13 A) A polgári ügy fennállása

- 14 aa) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet („Brüsszel I” rendelet) alapján az átszálló tartási igény miatti visszkereseti igény érvényesítése csak abban az esetben tartozhatott e rendelet tárgyi hatálya alá, ha az polgári ügynek (a „Brüsszel I” rendelet 1. cikkének (1) bekezdése) minősült. Hasonló korlátozásra ugyanakkor nem lehet közvetlenül az európai tartási rendelet egyes rendelkezéseinek szövegéből következtetni. Az európai tartási rendelet tárgyi hatályának polgári ügyekre való korlátozása a rendelet preambulumban említett hatásköri szabályokból (az EKSZ 61. cikk c) pontja és az EKSZ 65. cikk b) pontja, jelenleg az EUMSZ 81. cikk (1) bekezdése és (2) bekezdésének c) pontja) következik, amelyek lehetővé teszik az uniós jogalkotó számára, hogy intézkedéseket fogadjon el a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködéssel kapcsolatban.

- 15 bb) A „Brüsszel I” rendelet hatálya alatt a Bíróság ítélezési gyakorlata alapján visszkereseti igény érvényesítésével kapcsolatos ügyek esetében minden esetben vélelmezni kellett, hogy a polgári ügyről van szó, ha a tartásra vonatkozó visszkereseti igény **[eredeti 7. o.]** támasztásának alapjára és feltételeire a közjog tartási kötelezettségre vonatkozó szabályai irányadók. Másrészt nem lehetett szó polgári ügyről, ha a tartásra vonatkozó visszkereseti igényt nem a felek egyenrangúsága jellemezte, hanem a visszkereseti igény olyan rendelkezéseken alapult, amellyel a jogalkotó saját előjogot biztosított a köztestületnek (lásd: a Bíróság 2004. január 15-i Blijdenstein ítélete, C-433/01, EBHT 2004., I-981. o., 20. pont és 2002. november 14-i Baten ítélete, C-271/00, EBHT 2002., I-10489. o., 37. pont).

- 16 cc) A német jogi szakirodalomban vitatott, hogy az európai tartási rendelet tekintetében is alkalmazható-e ez az elhatárolásra vonatkozó formula, [omissis] illetve hogy a rendelet tárgyi hatálya főszabály szerint kiterjed-e minden olyan ügyre, amelyekben egy közintézmény olyan ellátás megtérítését követeli a tartásra kötelezettől, amelyet a tartásra kötelezett helyett a közintézmény nyújt a tartásra jogosult személy részére anélkül, hogy ennek során döntő jelentőséggel bírna a visszkereseti igény jogalapja és a közintézmény hatáskörének kialakítása [omissis]. E vitakérdés a jelen ügy körülményei között nem igényel további kifejtést, mivel a Bíróság korábbi ítélezési gyakorlata szerinti elhatárolás tekintetében az is megállapítható, hogy a felperes által az alperessel szemben kezdeményezett felülvizsgálati eljárás polgári ügynek minősül:
- 17 Az igény az alperes szociális ellátásban részesülő anyjával szembeni polgári jogi tartási kötelezettségén alapul. A **[eredeti 8. o.]** Bíróság főszabály szerint abból indul ki, hogy polgári jogi jogalap miatt polgári ügyről van szó, amennyiben a polgári jogban gyökerező tartási igény törvény erejénél fogva bekövetkező engedményezés útján – mint a jelen ügyben az SGB XII. 94. §-a (1) bekezdésének első mondata szerint – közintézményre száll át (lásd az UVG 7. §-a tekintetében: a Bíróság 2004. január 15-i Blijdenstein ítélete, C-433/01, EBHT 2004., I-981. o., 20. és azt követő pont.) Az átszállt tartási igény a felperessel szemben az SGB XII 94. §-a (5) bekezdésének harmadik mondata alapján polgári perben érvényesíthető. A felperes közintézményként a rá átszállt tartási igény érvényesítésének módját illetően nem rendelkezik olyan különös hatáskörökkel, mint amelyek azon tényállás alapját képezték, amelyet a Bíróságnak a Baten ügyben kellett értékelnie (lásd: a Bíróság 2002. november 14-i Baten ítélete, C-271/00, EBHT 2002., I-10489. o., 35. pont).
- 18 E tekintetben azonban meg kell említeni, hogy a német jog alapján előfordulhatnak olyan helyzetek is, amikor egy közintézmény érvényesítheti a tartásra kötelezettel szembeni visszkereseti igényét, még akkor is, ha a tartásra kötelezett ellátás nyújtására vonatkozó kötelezettségét az ellátásra jogosult személlyel kötött megállapodással már kizárták. A BGB 1614. §-ának (1) bekezdése alapján hozzátartozót és elvált házastársat megillető tartásdíj esetében (lásd: a BGB 1360a. §-ának (3) bekezdése, 1361. §-a (4) bekezdésének negyedik mondata) általában tilos a jövőbeli tartási kötelezettségek lemondásáról szóló megállapodások megkötése, ami mind a tartásra jogosult, mind a közszolgáltatók védelmét szolgálja [omissis]. Törvényi tilalom hiányában is a közintézményeket hátrányosan érintő vagy akár azok megkárosítását célzó tartási szerződéseket meghatározott egyedi esetekben **[eredeti 9. o.]** a BGB 138. §-ában foglalt polgári jogi generálklauzula alapján jó erkölcsbe ütközőnek, és ezáltal semmisnek kell tekinteni [omissis]. Ennek megfelelően a közintézményeknek a tartási jogviszony feleinek rájuk nézve hátrányos megállapodásával szembeni védelmét a német jog az általános polgári jog alapján többféleképpen, nem pedig a közintézmény különleges beavatkozási hatásköre révén biztosítja.
- 19 b) A visszkereseti igény mint tartási kötelezettség

- 20 Az európai tartási rendelet tárgyi hatálya a családi vagy rokoni kapcsolatból, házasságból vagy házassági rokonságból származó tartási kötelezettségekre korlátozódik (az európai tartási rendelet 1. cikkének (1) bekezdése). A (11) preambulumbekzdésből következik, hogy a tartási kötelezettség fogalmát a rendelet alkalmazásában önállóan kell értelmezni. Az Európai Bíróságnak a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (Brüsszeli Egyezmény) tekintetében fennálló ítélkezési gyakorlata alapján csak akkor állapítható meg a tartási kötelezettség, ha a szóban forgó ellátás a jogosult életszükségleteinek kielégítésére szolgál, vagy ha a jogosult és a kötelezett igényeit és eszközeit az ellátás meghatározása során figyelembe veszik (lásd: a Bíróság 1997. február 27-i van den Boogaard ítélete, C-220/95, EBHT 1997., I-1147. o., 22. pont; 1980. március 6-i de Cavel II ítélete, 120/79, EBHT 1980., 731. o., 5. pont). Ebben az összefüggésben a segélyben részesülő személy alperessel szembeni követelése kétségtelenül az európai tartási rendelet értelmében vett tartási kötelezettségnek minősül, mivel a követelés a segélyben részesülő személy tartási díj és **[eredeti 10. o.]** ápolási költségek által meghatározott életfeltételeihez igazodik, és ezenfelül az ellátások kiszámítása során a segélyben részesülő személy szükségleteit és az alperes teljesítőképességét is figyelembe kell venni. Ha az európai tartási rendelet értelmében vett tartási kötelezettség feltételeit teljesítő követelés törvény erejénél fogva bekövetkező engedményezés útján harmadik félre száll át, az nem fosztja meg e követelést a tartási jogi jellegétől [omissis].
- 21 2. Azokban az esetekben, amikor az európai tartási rendeletet tartásra vonatkozó visszkereseti igény tekintetében kell alkalmazni, az európai tartási rendelet 3. cikkének a) pontja alapján a közintézmény visszkereseti igényét kétséget kizáróan érvényesítheti a tartásra kötelezett személy szokásos tartózkodási helyén. Még mindig nem világos, hogy az európai tartási rendelet 3. cikkének b) pontja a közintézmények tartásra vonatkozó visszkereseti igénye tekintetében az eredetileg tartásra jogosult személy szokásos tartózkodási helye alapján további joghatósági okot állapít-e meg.
- 22 a) Ezt a német nyelvterületen a szakirodalom egy része elutasítja. A „Brüsszel I” rendszer tekintetében a Bíróság a Blijdenstein ítéletében egyértelművé tette, hogy egy olyan közintézmény, amely tartásra kötelezettel szemben visszkereseti igényt támaszt, a tartásra kötelezettel szemben nincs alárendelt pozícióban, és ezért nem indokolt, hogy a tartásra kötelezettet a szokásos tartózkodási helyéhez kapcsolódó joghatósági ok védelmétől megfossszák. Ezt az ítélkezési gyakorlatot át kell ültetni az európai tartási rendeletre, ami az európai tartási rendelet (14) preambulumbekzdéséből és 64. cikkének (1) bekezdéséből is kitűnik, mivel a „jogosult” fogalma (az európai tartási rendelet 2. cikke (1) bekezdésének 10. pontja) csak az elismerés, végrehajthatóvá nyilvánítás és végrehajtás tekintetében vonatkozik a közintézményekre **[eredeti 11. o.]**, joghatósági szabályok tekintetében azonban nem [omissis].
- 23 Az ettől eltérő álláspont, amellyel megtámadott határozatában az Oberlandesgericht (regionális felsőbbíróság) is egyetértett, mindenekelőtt azt

hangsúlyozza, hogy a tartásra kötelezett szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóság az európai tartási rendelet értelmében nem jelent a gazdasági szempontból gyengébb fél igényeinek figyelembevételére hivatott kivételt, hanem az európai tartási rendelet 3. cikkének alapkonceptiójával egyenrangú általános joghatóságon alapul. Az európai tartási rendelet 3. cikke b) pontjának állami intézmények tartási igénye tekintetében történő alkalmazása elősegíti az átszálló tartási követelés hatékony érvényesítését, és elkerüli a külföldön élő tartásra kötelezett objektíve indokolatlan előnyben részesítését [omissis]. **[eredeti 12. o.]**

- 24 A bírósági tanács hajlik arra, hogy az utóbbi állásponttal értsen egyet.
- 25 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az európai tartási rendelet 3. cikke b) pontját céljai, szövege, valamint azon rendszer fényében kell e rendelet alkalmazásában önállóan értelmezni, amelybe illeszkedik (lásd: a Bíróság 2014. december 18-i Sanders és Huber ítélete, C-400/13 és C-408/13, [omissis], 25. pont). Mindezek alapján a bírósági tanács a következőket vette figyelembe:
- 26 aa) Először is ki kell emelni, hogy a rendelet nem említi, hogy valamely közintézmény felperesként a tartásra vonatkozó visszkereseti igény keretében hivatkozhat-e az európai tartási rendelet 3. cikke b) pontja alapján a tartásra jogosult személy szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóságra.
- 27 Az európai tartási rendelet 2. cikke (1) bekezdésének 10. pontjában szereplő jogszabályi fogalom meghatározás szerint csak természetes személy, és nem pedig a visszkereseti igényt érvényesítő közintézmény tekinthető tartásra jogosult személynek. Az európai tartási rendelet 64. cikkének (1) bekezdése szerint az elismerés, végrehajthatóvá nyilvánítás és végrehajtás szempontjából a közintézmények tartásra jogosult személynek tekintendők. A közintézmények az európai tartási rendelet 64. cikkének (1) bekezdésében foglalt különleges szabályozás nélkül nem rendelkezhetnének a számura ily módon biztosított, az elismerés megállapítására és végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelmek benyújtására vonatkozó hatáskörrel. A rendelet az érdemi eljárás tekintetében nem tartalmaz az európai tartási rendelet 64. cikke (1) bekezdésének megfelelő szabályozást. A rendelet joghatósági rendszere szempontjából azonban ebből csupán az következik, hogy a közintézmény az európai tartási rendelet 3. cikkének b) pontja értelmében nem tekinthető „jogosultnak”, és ezért nem jogosult arra, **[eredeti 13. o.]** hogy saját szokásos tartózkodási helye – így például hatósági székhely – szerinti joghatóságra saját érdekében hivatkozzon. Ettől eltérő kérdés az, hogy valamely közintézmény hivatkozhat-e az eredeti tartásra jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóságra.
- 28 bb) A bírósági tanács nem hagyja figyelmen kívül, hogy amennyiben az európai tartási rendeletnek a joghatósági szabályokkal kapcsolatos rendelkezései felváltották a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (joghatóságról és a végrehajtásról szóló európai egyezmény – Brüsszeli Egyezmény) és a „Brüsszel I” rendelet rendelkezéseit, annyiban a Bíróság

tartással kapcsolatos ügyekre vonatkozó korábbi ítélkezési gyakorlata az európai tartási rendelet kapcsolódó rendelkezéseinek az elemzéséhez továbbra is releváns (lásd: a Bíróság 2014. december 18-i Sanders és Huber ítélete, C-400/13 és C-408/13, [omissis], 23. pont).

- 29 A Bíróság a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének (2) bekezdése tekintetében kimondta, hogy közintézmény visszkeresete tekintetében nem hivatkozhat a tartásra jogosult állandó lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóságra. A Bíróság azon megfontolásra alapította ezen határozatát, hogy a joghatóságról és a végrehajtásról szóló európai egyezmény szerkezetéből következően az alperes állandó lakhelye szerinti bíróságok joghatósága **[eredeti 14. o.]** (a Brüsszeli Egyezmény 2. cikke) jelenti a főszabályt, míg a főszabály alóli kivételeket megállapító – különösen a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének (2) bekezdésében foglalt – különös joghatósági szabályoknak nem adható kiterjesztő értelmezés, annál is inkább, mivel az egyezmény általában elutasítja a felperes lakóhelye szerinti bíróságok joghatóságát (lásd: a Bíróság 2004. január 15-i Blijdenstein ítélete, C-433/01, EBHT 2004., I-981. o., 25. pont; lásd még: a Bíróság 1988. szeptember 27-i Kalfelis ítélete, 189/87, EBHT 1988., 5565. o., 19. pont). A Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel célja, hogy az ilyen eljárásban részt vevő gyengébbik félnek tekintett tartási jogosult számára alternatív joghatósági indokot biztosítson. Ennek a különös célkitűzésnek felül kell kerekednie a Brüsszeli Egyezmény 2. cikkében rögzített szabályon, amely az alperest részesíti védelemben, minthogy általában ő a gyengébbik fél amiatt, hogy neki kell elszenvednie a felperes keresetét (lásd: a Bíróság 2004. január 15-i Blijdenstein ítélete, C-433/01, EBHT 2004., I-981. o., 29. pont; 1997. március 20-i Farrell ítélete C-295/95, EBHT 1997., I-1683. o., 19. pont). Egy közintézmény azonban, amely a tartásra kötelezettel szemben visszkeresetet érvényesít, a tartási kötelezettel szemben nincs alárendelt helyzetben. Ezenkívül a tartásra jogosult, akinek a szükségleteit e közintézmény ellátásai fedezik, már nincs nehéz anyagi helyzetben. Ráadásul az alperes lakóhelye szerinti bíróságok vannak a legjobb helyzetben ahhoz, hogy megítéljék az alperes pénzügyi forrásait (lásd: a Bíróság 2004. január 15-i Blijdenstein ítélete, C-433/01, EBHT 2004., I-981. o., 30. és azt követő pont).
- 30 cc) Másrészt a főtanácsnok a Sanders és Huber ügyre vonatkozó indítványában már rámutatott, hogy a joghatóságról és a végrehajtásról szóló európai egyezménnyel és a „Brüsszel I” rendelettel kapcsolatban kialakított ítélkezési gyakorlatból származó elvek nem ültethetők át automatikusan az európai tartási rendeletnek a joghatósági szabályokkal kapcsolatos rendelkezéseinek értelmezésére (lásd Jäaskinen főtanácsnok Sanders és Huber egyesített ügyekre vonatkozó indítványa, C-400/13 és C-408/13, **[eredeti 15. o.]** [omissis], 37. és azt követő pont). A bírósági tanács álláspontja szerint nem bizonyulnak hasznosnak az európai tartási rendelet 3. cikke b) pontjának értelmezése szempontjából különösen azok a rendszerszintű és teleologikus megfontolások, amelyek a Bíróságot arra a következtetésre vezették, hogy kizárja a Brüsszeli Egyezmény 5. cikke (2) bekezdésének alkalmazhatóságát a közintézmény visszkeresetei tekintetében.

- 31 (1) Az európai tartási rendelet 3. cikkében meghatározott joghatósági okokból már nem következik az egyes joghatósági okok közötti főszabály-kivétel viszony. A „Brüsszel I” rendszerrel ellentétben a tartásra jogosult személy szokásos tartózkodási helye szerinti joghatósági okot nem különös joghatósági okként, hanem alternatív általános joghatósági okként határozták meg.
- 32 (2) Igaz, hogy a tartásra jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti bíróságok joghatóságának az európai tartási rendelet hatálya alatt is továbbra is különleges védelmet kell biztosítani a tartással kapcsolatos eljárásban általában gyengébb félnek minősülő jogosult számára (a Bíróság 2014. december 18-i Sanders és Huber ítélete, C-400/13 és C-408/13, [omissis], 28. pont). Az európai tartási rendelet 3. cikkének b) pontjában foglalt joghatósági szabályok nem merülnek ki pusztán e szabályozási célban. Egyrészt a tartásra jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóság rendszerint alkalmas arra, hogy párhuzamosságot hozzon létre a joghatóság és az alkalmazandó anyagi jog között. Másfelől a tartásra jogosult lakóhelye szerinti bíróságok vannak – a tényekhez való közelségük miatt – a legjobb helyzetben a tartásra jogosult életszükségleteinek a megállapításához, valamint azok terjedelmének a meghatározásához (lásd: a Brüsszeli Egyezményről szóló Jenard-jelentés, HL 1979. C 59., 1. és 25. o.; erre hivatkozik: a Bíróság 2014. december 18-i Sanders és Huber ítélete, C-400/13 és C-408/13, [omissis] **[eredeti 16. o.]** [omissis], 34. pont; a Bíróság 1997. március 20-i Farrell ítélete, C-295/95, EBHT 1997., I-1683. o., 24. és azt követő pont). Amennyiben a jogalkotó e további szabályozási célokat csupán olyan jelentéktelen mellékcéloknak tekintette volna, amelyek egyedül a feltehetően gyengébb peres fél védelmének elsődleges célját erősítik, a jogalkotó a tartásra jogosult szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóságot logikusan csak a tartásra jogosult keresetei tekintetében engedte volna alkalmazni. A rendelkezés egyértelmű szóhasználatából következően azonban e joghatóság attól függetlenül is fennáll, hogy a tartásra jogosult maga indít-e keresetet, vagy ellene a tartásra kötelezett személy a tartási kötelezettség fenn nem állására irányuló (nemleges) megállapítási keresetet indít-e.
- 33 dd) A bírósági tanács úgy véli, hogy jogi álláspontját a gyermektartás és a családi tartások egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezményrel (a továbbiakban: a tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény) való összevetés is alátámasztja.
- 34 (1) A tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény 36. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy az állami szervek mint felperesek jogsegély keretében csak az elismerés és végrehajtás tekintetében (a tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény 10. cikke (1) bekezdésének a) pontja) tekinthetők „jogosultnak”, nem pedig határozathozatal tekintetében (a tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény 10. cikke (1) bekezdésének c) pontja). Következésképpen a tartásra jogosult személy szokásos tartózkodási helyén folytatott érdemi eljárás tekintetében a közintézmények főszabály szerint semmilyen segítséget nem kaphatnak egy másik szerződő állam központi hatóságaitól. E korlátozás azért tűnt a tartásról szóló hágai egyezményről folytatott viták során indokoltnak, mivel a közintézmények

jellemzően saját országukban hoznak határozatokat, amelyeket [eredeti 17. o.] egy másik szerződő államban való elismerés és végrehajtás követ (lásd: Borrás/Degeling Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance, 591. pont, elérhető a következő oldalon: ww.hcch.net). A bírósági tanács álláspontja szerint ebből az következik, hogy a tartásról szóló hágai egyezményvel kapcsolatos egyeztetések során magától értetődően indultak ki abból, hogy a közintézmények jogosultak a jogátszállás alapján tartásdíjat a rászoruló tartásra jogosult szerinti bíróság előtt érvényesíteni. Az Európai Unió részt vett a tartásról szóló hágai egyezmény előkészítésében. Ezért is tűnik tehát nyilvánvalónak, hogy az európai jogalkotó, amely az európai tartási rendelet 64. cikkének (1) bekezdésével a tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény 36. cikkének (1) bekezdésével tartalmilag lényegében azonos szabályt hozott létre, hasonló elképzelések alapján járhatott el.

- 35 (2) A tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény 20. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerint az eredeti eljárás helye szerinti államban hozott határozatot a szerződő államokban el kell ismerni és végre kell hajtani, amennyiben az eljárás megkezdésekor a jogosult szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett az eredeti eljárás helye szerinti államban. Amennyiben ezzel kapcsolatban a szerződő államok fenntartást tesznek (a tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény 20. cikkének (2) bekezdése), a tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény 20. cikkének (4) bekezdése alapján a szerződő állam – amennyiben a kötelezett abban az államban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik – valamennyi megfelelő intézkedést meghozza a célból, hogy a jogosult érdekében határozatot hozzanak. Ebben az összefüggésben a tartásról szóló 2007. évi hágai egyezmény 20. cikkének (4) bekezdésével összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdése szerint kivételes esetben tartási kötelezettségek tárgyában hozott határozat meghozatala során állami szervek is „jogosultnak” minősülnek annak érdekében, hogy e segítséget a fenntartással élő állam hatóságai is igénybe vehessék (lásd: Borrás/Degeling Explanatory Report on the Convention on the International [eredeti 18. o.] Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance, 590. o. elérhető a következő oldalon: ww.hcch.net). Ebből logikusan következik *a contrario*, hogy a hágai tartási egyezmény szerződő államai – amennyiben a hágai tartási egyezmény 20. cikkének (2) bekezdése értelmében nem tettek fenntartást – kötelesek más szerződő államok tartási kötelezettségei tárgyában hozott azon határozatait elismerni, amelyek az eredetileg tartásra jogosult személy szokásos tartózkodási helyén az állami szervek javára döntöttek.
- 36 A gyermektartás és a családi tartások egyéb formáinak nemzetközi behajtásáról szóló, 2007. november 23-i hágai egyezménynek az Európai Unió nevében történő jóváhagyásáról szóló, 2011. június 9-i tanácsi határozat (HL 2011. L 192., 39. o.) a közintézmények tekintetében nem tartalmaz a hágai tartási egyezmény 20. cikkének (2) bekezdése szerinti fenntartásra vonatkozó nyilatkozatot, így az Európai Unió tagállamaira vonatkozó elismerési kötelezettség kiterjed a tartásról szóló hágai egyezményben részes többi szerződő államban hozott, a tartásról szóló

2007. évi hágai egyezmény 20. cikke c) pontjának hatálya alá tartozó olyan határozatokra is, amelyek a tartásra jogosult szokásos tartózkodási helyén folytatott érdemi eljárásban a közintézmények javát szolgálták. Mindezek alapján nem tűnik érthetőnek, hogy az Európai Unió belüli közintézményektől a tartásra jogosult személy szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóság igénybevételét megtagadják. **[eredeti 19. o.]**

- 37 3. Együttesen vizsgálva azonban az európai tartási rendelet 3. cikke b) pontjának helyes értelmezése nem vezethető le egyértelműen a Bíróság eddigi ítélezési gyakorlatából. A szabály értelmezésével kapcsolatban továbbra is észszerű kétségek merülnek fel.

[omissis]

MUNKADOKUMENTUM